

De illusie van de gelijkheid: waarom wij sociale ongelijkheid steeds reproduceren!

Hoe veel kennis we ook hebben van onderzoeken, organiseren, ondernemen, toch hebben we het gevoel dat we de plank misslaan als het gaat om het creëren van gelijke kansen voor iedereen. Het onderwijs is daarin cruciaal, immers jarenlang door verschillende regeringen en bewindslieden gezien als HET middel voor ontwikkeling en verheffing 'van het volk'.

Wat houdt ons toch steeds zo bezig dat we afgeleid worden van de essentie? Ofwel welke onderliggende overtuigingen of waarden liggen aan onze maatschappijopvatting ten grondslag waardoor wij alles door een bepaalde bril zien? Wordt het niet eens tijd om daar kritisch naar te kijken?

Hoe lang moet dit nog doorgaan voordat we bereid zijn om te veranderen?

Onlangs is door de RMO weer een publicatie uitgegeven: 'Nieuwe ronde, Nieuwe kansen'. Hieruit blijkt dat de levensverwachtingen somberder zijn gestemd dan enige jaren geleden. Naast sociale stijging treedt nu een nieuw verschijnsel op: 'sociale daling'. De kinderen volgen een lagere opleiding dan hun ouders. Ondanks de hogere gemiddelde opleiding (meer dan 30% is hoger opgeleid in onze samenleving), ontstaat een nieuwe tweedeling: die tussen hoger- en lager opgeleiden. Tussen mensen die de maatschappij en de politiek begrijpen en invloed hebben, en de mensen die het niet begrijpen en geen invloed hebben.

De klassenmaatschappij van weleer wordt vervangen door een nieuwe klassenmaatschappij. Welke mechanismen hebben we niet onderkend?

Yvonne Benschop heeft in haar onderzoek 'De mantel der gelijkheid, gender in organisaties' heel goed de subtiliteit verwoord die gaande is als gewerkt wordt aan het invoeren van gelijke regels voor iedereen. Zij benoemt het bestaan van 'gendersubtekst'. Onder procedures en werkafspraken die gelijkheid moeten bevorderen, blijkt een andere taal te bestaan die ordenend werkt op bestaande structuren. Zo worden alle nieuwe initiatieven opgenomen in het bestaande systeem en daarmee bestaande (gender-)ongelijkheid gereproduceerd! Deze mechanismen komen niet alleen voor in werkorganisaties, maar ook vooral in politieke en maatschappelijke organisaties, daar waar belangen een grote rol spelen!

Leo Lenssen gaat in zijn boek 'Hoe sterk is de eenzame fietser' ook in op dit verschijnsel en noemt het verschil in waardeoriëntaties van de verschillende subsystemen in ons land als oorzaak voor het falen van ons streven naar gelijkheid: Letterlijk citaat: 'We sluiten deze beschouwing af met de waarneming dat de essentiële drijfveren van waaruit het Nederlandse onderwijssysteem opereert en die welke de mensen tot handelen aanzetten niet correleren. Dit fundamentele verschil in (waarde)oriëntaties is de bron van het onderpresteren van het bestel en het tekort dat wordt gedaan aan de behoeften en talenten van (jonge) mensen. Leerlingen zijn namelijk geen 'Normalbaume'.

Hiermee komen we op de essentie van het vraagstuk: faalt het verlichtingsdenken en zo ja, waarom? **Bas Heijne** stelt deze vraag in zijn nieuwe boek 'Moeten we van elkaar houden' : de angst voor populisme staat een analyse en het gesprek met hen, de populisten, in de weg. Het raakt blijkbaar onze maatschappijopvatting waar wij houvast aan beleven. Die opvatting die ons een klasseloze maatschappij zou brengen. Hoe om te gaan met verschillen en toch te streven naar gelijkheid?

Begrijp de pijn, zou **Govert Buijs** zeggen, laten we daarmee beginnen! Wie durft?

Marianne Luyer
MLI Intermanagement BV

Reacties worden op prijs gesteld: marianneluyer@mli-intermanagement.nl

literatuur:

- 1) *Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling, Nieuwe Ronde Nieuwe Kansen, april 2011*
- 2) *De mantel der gelijkheid, gender in organisaties, 1996, dr. Y. Benschop*
- 3) *Hoe sterk is de eenzame fietser, een onderzoek naar de relatie tussen individuele ontwikkeling en toegankelijkheid van het onderwijsbestel in Nederland, 21 maart 2011, dr. L.Lenssen*
- 4) *Moeten wij van elkaar houden? april 2011, drs. B. Heijne*
- 5) *Leve de burgerlijkheid, artikel in Economie, politiek en recht, herfst 2010, prof.dr. G. Buijs*